

Recensies Tijdschrift voor Coaching april 2015 (deel 1)

do 30 april 2015

Gedrag in evolutie en ontwikkeling

Andre Vyt

Garant, 2015

ISBN 978 90 441 3168 0

Professor Vyt doceert gedragswetenschappen aan de hogeschool en de universiteit van Gent en heeft het boek geschreven voor studenten in de gezondheidszorg en het onderwijs. Vyt gaat grondig te werk. Hij begint met ontogenese (individuele ontwikkeling) en fylogeneze (ontwikkeling van de soort) en meldt relativerend dat iedere wetenschapper een kind van zijn tijd is. Hij hanteert de transactionele visie 'waarbij vanuit start- en eindpunten op een dynamische manier naar ontwikkeling wordt gekeken en een ethologisch-evolutionaire visie waarbij we de gedragsontwikkeling van de mens breed bekijken in zijn huidige maar ook in zijn historische leefomgeving'. Als hij de gedragsontwikkeling van een kind beschrijft, relateert hij opnieuw: of het gedrag gepast of ongepast is, hangt sterk af van de cultuur. In de verschillende hoofdstukken wordt de ontwikkeling van de mens beschreven, vooral van embryo tot basisschoolleeftijd. Baby's hebben 'startcapaciteiten': ze zijn vooral geboeid door gezichten en hebben vanaf de geboorte al een sterk ontwikkelde smaak en geurzin. De grijpreflex vindt Vyt niet meer functioneel, maar toen we nog sterk behaard waren 'kon het kind zich vastgrijpen als moeder beide handen nodig had om in de bomen weg te vluchten voor een aanhollende vleeseter'. Manieren van leren krijgen veel aandacht: klassieke conditionering (Pavlov), instrumentele conditionering en leren door exploratie en imitatie. Bij imitatie is de tv belangrijk geworden, jongeren spelen na wat ze hebben gezien, soms met moord tot gevolg. Gedrag kan ook weer afgeleerd worden. Vyt gaat niet uitvoerig in op afwijkingen in de ontwikkeling. Zo wijdt hij twee regels aan ADHD. Wel meldt hij dat ADHD in sterke mate door externe factoren beïnvloed wordt (bijv. levensstijl, gebrek aan nachtrust, ongezonde voeding, frisdrank met cafeïne).

Het slothoofdstuk is gewijd aan biofilie: 'een genetisch geprogrammeerde neiging om aan te sluiten bij andere levende organismen en ongerepte levende natuur op te zoeken'. Ik kende de term niet, maar het gaat bijvoorbeeld om planten in de kantooromgeving en aquariumvisjes als screensaver. De natuur heeft een stressreducerende invloed op ons: psychiatrische patiënten worden rustiger en patiënten in een ziekenhuis die uitkijken op groen herstellen sneller van een operatie.

Is het boek geschikt voor coaches? Ja, als je van studeren houdt wel. Vyt is goed op de hoogte van de laatste onderzoeken op het gebied van de menselijke ontwikkeling en refereert naar de belangrijkste literatuur op dat gebied.

Joke Tacoma, psycholoog en loopbaancoach, gespecialiseerd in mensen met een technische achtergrond